

บทที่ 4

งานสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการกับ ระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System)

4.1 บทนำ

การสอบสวนคดีอาญาเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการดำเนินคดีทางอาญา เนื่องจากเป็นขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ หรือพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา¹ อันเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับกระบวนการฟ้องร้อง แต่เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แบ่งแยกความรับผิดชอบในการดำเนินคดีขั้นสอบสวนกับชั้นฟ้องร้องออกจากกันอย่างเด็ดขาด โดยอำนาจการสอบสวนอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ส่วนพนักงานอัยการเป็นเพียงผู้กลั่นกรองสำนวนการสอบสวน และมีอำนาจเพียงสั่งสอบสวนเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาซักถามเท่านั้น โดยไม่มีอำนาจเข้าไปกำกับควบคุมดูแลในชั้นสอบสวนตั้งแต่ต้นตามหลักสากลที่นานอารยประเทศยึดถือ

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีบทบัญญัติให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งการคุ้มครองเด็กจากการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงมีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท ซึ่งได้แก่ การให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมสอบสวนคดีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 การให้พนักงานอัยการเข้าไปควบคุมกำกับดูแลการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2542 และการเข้าร่วมสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

ต่อมา เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการเพิ่มหลักการเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม โดยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วง

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11), 131

ละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นการมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลมิให้ถูกระทบจากการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเกินความจำเป็น โดยเฉพาะสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ดังนั้น จึงได้มีการเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการในการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพและการเข้าร่วมสอบสวนคดี ที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือคดีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2551 และการสอบสวนคดีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทย ซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยในฐานะเป็นพนักงานสอบสวน ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2551

นอกจากบทบาทการสอบสวนคดีอาญาดังกล่าวข้างต้นแล้ว พนักงานอัยการยังมีบทบาทในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการอย่างอื่นอีก เช่น การแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล โดยมีขอบด้วยกฎหมาย² การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน สอบปากคำพยานบุคคล ออกคำสั่งเรียกบุคคลใดมาให้การต่อพนักงานอัยการ และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน³ ซึ่งเป็นกระบวนการที่พนักงานอัยการจะต้องจัดการเพื่อให้ได้ตัวผู้ต้องหาข้ามแดนมาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 วรรคท้าย เป็นต้น

เนื่องจากกฎหมายมิได้บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่เข้าไปควบคุมการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภทตั้งแต่เริ่มต้นคดี แต่กำหนดบทบาทพนักงานอัยการให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีอาญาเพียงบางประเภทเท่านั้น และยังกำหนดอำนาจหน้าที่ในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีอาญาไว้แตกต่างกันด้วย ดังนั้น พนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองว่าในการเข้าร่วมสอบสวนคดีอาญาหรือทำการสอบสวนคดีอาญาด้วยตนเองนั้น กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่พนักงานอัยการในแต่ละบทบาทไว้อย่างไร

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 32.

³ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.2551 มาตรา 31.

ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย เทียงธรรม และสามารถ
อำนวยความสะดวกธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง

4.2 บทบาทของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาในปัจจุบัน

ในปัจจุบันมีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการให้มีบทบาทใน
การสอบสวนคดีอาญามากขึ้น ดังต่อไปนี้

4.2.1 การคุ้มครองเด็กในคดีอาญาในชั้นสอบสวน โดยกำหนดให้พนักงานอัยการ
เข้าร่วมในการจดบันทึกคำร้องทุกข์ในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย⁴ การถามปากคำเด็กในฐานะ
ผู้เสียหายหรือพยาน⁵ การชี้ตัวบุคคลหรือชี้ตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก⁶ และการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็น
เด็กในชั้นสอบสวน⁷ โดยมีเจตนาธรรม เพื่อต้องการคุ้มครองเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือพยานหรือ
ผู้ต้องหาที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปีให้ได้รับการสอบสวนที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ ด้วยวิธีการพิเศษใน
ลักษณะสหวิชาชีพ โดยให้มีพนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์และบุคคลที่เด็ก
ร้องขอร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็ก ทั้งนี้ เนื่องจากพนักงานสอบสวนยังมีความชำนาญในด้าน
จิตวิทยาเด็กไม่เพียงพอ รวมทั้งมิได้คำนึงถึงสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กที่อ่อนแอเท่าที่ควรและ
การใช้ภาษากับเด็กยังไม่เหมาะสม อันเป็นเหตุให้การถามปากคำเด็กส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ
ของเด็ก⁸ ที่ต้องตอบคำถามซ้ำหลาย ๆ ครั้ง โดยเฉพาะคดีอาชญากรรมทางเพศ ซึ่งส่งผลให้การ
สอบสวนคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กมีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว
ต่อเนื่อง และเป็นธรรม รวมทั้งมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้⁹
ดังนั้น บทบาทของพนักงานอัยการจึงเข้าไปในฐานะเสมือนกรรมการตรวจสอบให้พนักงาน
สอบสวนถามปากคำเด็กให้ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมาย เท่านั้น โดยพนักงานอัยการไม่มีบทบาท
ในการถามปากคำเด็กได้เองโดยตรง เว้นแต่กรณีจำเป็นโดยมีเหตุอันควร พนักงานอัยการอาจถาม
ปากคำเด็กผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ได้¹⁰

4.2.2 การคุ้มครองสิทธิในชีวิตของบุคคลเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ โดย การเข้า
ร่วมชันสูตรพลิกศพ การเข้าร่วมทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ¹¹

⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 124/1

⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ตริ

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2

⁸ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่(20) พ.ศ.2542

⁹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่(22) พ.ศ.2547

¹⁰ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญา พ.ศ.2543

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150

ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือคดีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัตตาภิบาลเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่¹² ดังนี้

4.2.2.1 การเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น อันได้แก่ พนักงานสอบสวน แพทย์ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายอยู่ในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ ทั้งนี้ เนื่องจากในทางปฏิบัติ การชันสูตรพลิกศพมักกระทำโดยพนักงานสอบสวนร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบลแทนแพทย์ซึ่งอาจทำให้ระบบการตรวจสอบพยานหลักฐานทางนิติเวชไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัยถึงสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายนั่น อีกทั้งการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ยังขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลกันของผู้ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพอย่างแท้จริง นอกจากนี้วิธีการในการชันสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตายของบุคคลยังเป็นไปอย่างล่าช้าและมีได้คุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นญาติของผู้ตายอย่างเพียงพอ¹³ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ¹⁴

4.2.2.2 การเข้าร่วมทำสำนวนชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ และการเข้าร่วมทำสำนวนสอบสวนในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือคดีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัตตาภิบาลเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155/1 เนื่องจากการตายในคดีดังกล่าวเป็นการทำสำนวนเพียงคดีที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างสำคัญ จึงกำหนดให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนชันสูตรพลิกศพและการสอบสวนคดีดังกล่าวด้วย เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้น¹⁵

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155/1

¹³ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 21) พ.ศ.2542

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหก

¹⁵ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 27) พ.ศ.2550

โดยเฉพาะ การเข้าร่วมทำสำนวนสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155/1 กำหนดให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ในการเข้าร่วมทำสำนวนสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบการทำสำนวนสอบสวน และให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการหรือกันตั้งแต่ชั้นเริ่มคดีเพื่อกำหนดแนวทาง ซึ่งพนักงานอัยการอาจให้คำแนะนำตรวจสอบพยานหลักฐาน ถามปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้¹⁶

4.2.3 การสอบสวนคดีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทย ซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย

นับแต่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2478 การดำเนินคดีความผิดที่กระทำลงนอกราชอาณาจักรซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยนั้น กฎหมายบัญญัติให้อำนาจอัยการสูงสุด หรือผู้รักษาการแทน เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยอัยการสูงสุดจะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดทำหน้าที่นั้นแทนก็ได้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติมาตราเดียวในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ให้อัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้เอง ถือว่าเป็นเรื่องที่แตกต่างกันจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไปของไทยที่แยกกระบวนการสอบสวนและฟ้องร้องออกจากกันค่อนข้างเด็ดขาด แต่กฎหมายไม่ได้ ให้อำนาจสนับสนุนการสอบสวนคดีอาญาดังกล่าวแก่อัยการสูงสุด และให้อำนาจการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเฉพาะอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้น เป็นเหตุให้ในทางปฏิบัติอัยการสูงสุดจึงไม่สามารถดำเนินการสอบสวนในฐานะพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบด้วยตนเองได้ทุกเรื่อง แต่จะมอบหมายหน้าที่สอบสวนให้ตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนดำเนินการแทน ส่งผลให้การดำเนินคดีดังกล่าวล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ

ดังนั้น เพื่อให้การสอบสวนความผิดดังกล่าวเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจึงมีการแก้ไขมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมีอำนาจมอบหมายหน้าที่การเป็นพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวน หรือจะมอบหมายให้พนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้¹⁷

¹⁶ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการทำสำนวนสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 .ศ.

¹⁷ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2551

พนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน¹⁸

4.2.4 การสอบสวนคดีพิเศษ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการให้มีบทบาทในชั้นสอบสวนคดีพิเศษไว้ 2 สถานะ คือ

4.2.4.1 สถานะการเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ

4.2.4.2 สถานะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ¹⁹ โดยพนักงานอัยการเป็นผู้ให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวนในคดีพิเศษ

เนื่องจากการดำเนินคดีประเภทดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนและสอบสวน โดยกำหนดให้มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และวิธีการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดอาญาประเภทดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ²⁰

นอกจากนี้ ในการพิจารณากร่าง พระราชบัญญัติ การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.... โดยกำหนดให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน หรือเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้น มีประเด็นการพิจารณาที่สำคัญ คือ การที่มีพนักงานอัยการเข้ามาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะเป็นการถ่วงดุลในการทำงานในกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการนี้เป็นสิ่งที่ยังจำเป็นสำหรับคดีที่มีความซับซ้อนมากในทุกคดี โดยไม่จำกัดเฉพาะกฎหมายบางฉบับ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้การปราบปรามการกระทำผิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการรวบรวมพยานหลักฐานได้อย่างชัดเจนและในการทางกลับกันก็จะเป็นหลักประกันให้กับผู้ต้องหาที่จะได้รับการตรวจสอบว่ากระทำผิดจริงหรือไม่ นอกจากนี้จะทำให้การดำเนินคดีอาญารวดเร็วยิ่งขึ้น และเมื่อเป็นระบบหนึ่งของการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงควรกำหนดเป็นมาตรฐานทั่วไปมิใช่ให้มีการปฏิบัติได้เฉพาะของสำนักงานซึ่งพนักงานอัยการก็ได้ที่ได้นำกฎหมายมาใช้กับผู้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีข้อนี้ทำให้การสอบสวนมีความเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้เข้าชั้นสอบสวนที่คดีนั้นไม่ต้องขออนุญาตไว้ มีอำนาจในบางกรณีบ้างที่ของพนักงานอัยการและในกรณีอื่นบ้างพนักงานสอบสวนที่ตรวจสอบเรื่องนี้ร่วมกับตรวจสำนวนเพื่อสั่งฟ้อง ซึ่งระยะเวลาที่ผ่านไปพยานหลักฐานบางอย่างอาจเสียหายหรือถูกทำลาย

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 วรรคสามและวรรคสี่

¹⁹ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 32

²⁰ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

ไปก่อนแล้ว อันอาจส่งผลกระทบต่อรูปคดี ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานอยู่เช่นเดิมตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนจะมีฐานะเป็นเสมือนผู้ช่วยเหลือการสอบสวน โดยยังคงมีอำนาจในการทำความเห็นสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องอยู่เช่นเดิม หลักการถ่วงดุลย์การใช้อำนาจที่มีอยู่ในปัจจุบัน จึงยังคงมีอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง และตามหลักการใหม่นี้และหลักการเดิมที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้รับรองหลักการเรื่องความโปร่งใสในขั้นตอนของการตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวน โดยพนักงานอัยการในชั้นตรวจสอบสำนวนก่อนสั่งฟ้อง หรือในชั้นการทำความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ โดยผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน²¹

เมื่อมีคดีพิเศษที่ต้องดำเนินการสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีหนังสือแจ้งอัยการสูงสุดให้จัดพนักงานอัยการเข้าดำเนินการสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน เพื่อสอบปากคำพยานร่วมกัน ช่วยเหลือในการพิจารณาและตรวจสอบพยานหลักฐาน ตลอดจนให้ความเห็นชอบกรณีต้องใช้มาตรการบังคับแก่บุคคลในการขอลายค้นหรือหมายจับ²²

4.2.5 การสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่พนักงานอัยการเกี่ยวกับการสอบสวนไว้ 2 กรณี คือ

4.2.5.1 ในคดีที่ต้องตั้งต้นที่พนักงานอัยการ หรือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายอื่นใดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน สอบปากคำพยานบุคคล ออกคำสั่งเรียกบุคคลใดมาให้การต่อพนักงานอัยการ ออกคำสั่งให้ส่งพยานหลักฐาน เอกสารหรือวัตถุ และดำเนินการอื่นตามที่เห็นสมควร รวมทั้งอาจแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้²³ เช่น คดีอุทลุม เป็นต้น

4.2.5.2 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาซึ่งมิใช่การร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือร่วมทำสำนวนสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

²¹ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ....

²² ข้อบังคับ กคพ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร พ.ศ. 2547

²³ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 16

โดยให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และมีอำนาจและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยในการค้น การจับ และการคุมขังอาจร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้²⁴ เช่น คดีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทย ซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย เป็นต้น

4.3 การแบ่งอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา

ในการสอบสวนคดีอาญาตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการนั้น สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดให้พนักงานอัยการและสำนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

4.3.1 การคุ้มครองเด็กในคดีอาญาในชั้นสอบสวน (เฉพาะในกรุงเทพมหานคร) อัยการสูงสุดจะออกคำสั่ง ครั้งละ 3 เดือน ให้พนักงานอัยการตั้งแต่ชั้น 2 - ชั้น 6 ทุกสำนักงานในกรุงเทพมหานคร ผลัดเปลี่ยนกันเป็นเวรทำหน้าที่ร่วมในการจัดบันทึกคำร้องทุกข์ การถามปากคำ ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก การจัดให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กชี้ตัวบุคคลหรือชี้ตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก และการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก

4.3.2 การคุ้มครองสิทธิในชีวิตของบุคคลเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ

4.3.2.1 การร่วมชันสูตรพลิกศพ (เฉพาะในกรุงเทพมหานคร) อัยการสูงสุดจะออกคำสั่ง ครั้งละ 3 เดือน ให้พนักงานอัยการตั้งแต่ชั้น 2 - ชั้น 6 ทุกสำนักงานในกรุงเทพมหานคร เว้นแต่สำนักงานคดีแพ่ง สำนักงานคดีแพ่งกรุงเทพใต้ สำนักงานคดีแพ่งธนบุรี สำนักงานคดีภาษีอากร สำนักงานคดีแรงงาน สำนักงานคดีล้มละลาย และสำนักงานคดีศาลแขวงที่รับผิดชอบดำเนินคดีแพ่ง ผลัดเปลี่ยนกันเป็นเวรทำหน้าที่ร่วมชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่

4.3.2.2 การร่วมทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ (เฉพาะในกรุงเทพมหานคร) อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญา²⁵

²⁴ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553. มาตรา .17

²⁵ ระเบียบสำนักงานคดีอาญา ว่าด้วยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ ทำสำนวนสอบสวนในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำหรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ และทำสำนวนในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ พ.ศ.2551. ข้อ .4

ไปตามสำนักงานอัยการต่างๆ หรืออยู่กับตัวพนักงานอัยการที่รับผิดชอบ โดยผู้บริหารไม่สามารถติดตาม ตรวจสอบ หรือกำกับดูแลในภาพรวมได้ ซึ่งส่งผลต่อการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาของผู้บริหาร

ดังนั้น การนำระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System) มาใช้ในการบริหารจัดการความรู้เรื่องงานสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการ ในลักษณะ Virtual Ba บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรืออินเทอร์เน็ต ดังปรากฏในรูปที่ 2 ของบทที่ 2 โดยเป็นศูนย์รวมข้อมูลองค์ความรู้ ปัญหา อุปสรรค และอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ จะทำให้ผู้บริหารมีข้อมูลใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา และพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้บทบาทของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการแต่ละสำนักงาน อันจะส่งผลให้งานสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการมีเอกภาพและมาตรฐาน รวมทั้งมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น